

E dá á todol-os meus enemigos
Paz, amor, caridad'e perdón.

Tí, que és o consolo d'o triste,
Dá remedio ós meus fondos pesares;
Tí que és o lucciro d'os mares
Alumea n-o meu corazón.

Eu quixera qu'o teu santo nome
Non me canse xamais de decilo,
Eu quixera que cando cabilo
Foses dona d'a miña razón.

Fai, señora, que nunca os errores
Teñan casa n-o meu pensamento,
Non t' apartes de min un momento
Cando o deño me veña á tentar;
Porque quero gozar d'os consolos
D'a católeca fé en que creio,
Porque quero dempois ir ó ceo
Pra de cote as tuas groreas cantar.

XESÚS RODRIGUEZ LÓPEZ

Navidá, 8 de 1889.

D'A FALA GALLEGA

Ó ENTUSEASTA ESQUIRTOR REXIONAL E INSPIRADO POETA
D. R. PESQUEIRA CRESPO.

III e último.

Honrar y enaltecer una lengua es honrar y dar prestigio al pueblo que en ella expresa sus conceptos. Hijos de Galicia estudiadlo y aprended a conocer su mérito para estimarlo en su justo valor. No os desdiseñis de emplearlo ni mucho menos tiña nuestras mejillas por expresarse en la lengua de nuestros abuelos, el imbecil rubor del miserable que se avergüenza de su patria.

SACO Y ARCE

Despois d' haber percurado demostrar as razos pol-as qu' a nosa melosiña lingua chegou a encontrarse n-o lastimeiro estado en que se viu, e de facel-o posibre por esprical-a situacion en qu' hoxe en dia s' hacha, direi nada mais que catro palabras, c'o fin d' expoñer algunha idea pra qu'o idioma d'a terriña vaia pouquiño á pouco sendo agarimado como debe, por todol-os que no seu chan nacéron.

Non cabe duda algunha de qu'o sinalar algun médeo axeitado pra conquistar tal ouxeto, debe ser de tal crás, qu'o cumpra, facendo qu'o noso idioma se vaia estendendo e aprecheando, e qu' ó mesmo tempo poida chegar a ser comprendido por todol-os gallegos.

N-a nosa terra, por disgracia, aínda hai moito camiño qu' andar pra facer qu'a maor parte d'os que n-ela viven, seipan saír d'o aturullo en que s' alcontran ó verse c'un parrafeo esquirto n-a lingua gallega; e por esta razón, é necesáreo valerse d' un médeo qu' os poña n-o compromiso de lér á miúdo algunha cousiña n-o idioma qu' é ouxeto de tanta envexa pr'os ex-
tranos.

Toda vez qu' os peródicos abundan hoxe tanto, e casque non hai unha soila presoa que pase sin lér algun, xa sexa diario ou somanario, nada millor pro caso que valerse d' eles como médeo mais apropóseto pra facer algo d'o moito qu' é necesario pr'a rexeneracion d'o noso linguaxe.

S'os perodistas gallegos percuraran qu' aparecesen mais a miúdo traballos esquirtos n-a lingua gallega, e se tivese algun mais intrés, d'o que s' amostra pol-a nosa fala, facendo qu' as cousas espostas n-ela acupasen algunhas mais veces d'as que socede, as columnas d'os peródicos d'a rexion, craro é qu' os d'a terra habianlle cobrar mais apego d'o que lle teñen, porqu' a ocaseón, pode decirse qu' o fai case sempre todo.

O perodismo, que tanto se degoira por soste-
ter estes ou os outros príncípios políticos, que tanto tempo perde acupándose de custiós solas-
mentres de presoa ou de localida, que nunca tran bon resultado, moito pode facer ben dirixido e moi boas secuencias traguera pr'a terra, s' amostrase algun mais antuseasmo pol-a fala d'a rexion.

Ningun traballo lles custaba destinar unha parte, anque fose pequena, d'o peródico, pr'os artigos ou composiciós esquirtas en gallego, y-este pequeno sacrificio, necesareamente habia de dar un resultado, que non moi tarde habiamos de chegar a ver.

D' esta maneira, ó mesmo tempo que se percuraba intresar ós fillos d'a terra pol-a súa lingua, tamen irían coñecendo millor moitas palabras que, por usarse con pirfiréncia n-unhas partes d'a rexion, son completamente desconocidas pr'os que viven n'outras, que por esto xa pensan que non son gallegos.

Das'o caso de que n un mesmo Auntamento, se falan palabras completamente difrentes pra expricar unha mesma cousa, y-en canto á pronunciación, xa non se diga, porqu' as palabras inda d' uso mais xeneral, n-o término de catro ou cinco légoas, alcontranse ditas de moi distinta maneira, ó paso quen-outras háchase algunha, que soilo un oído moi fino ou a costume pode notar.

Hoxe estamos aínda n-a acasión d' achegar materiás, pra poder mais tarde ou mais cedo facer estúdeos seguros sobro'o noso linguaxe, e por eso se fai necesario un médeo pra que sexa de todos ou d'a maor parte coñecida-l-as moitas e moi sinificativas palabras que n-él s' atopan; pr'o ningunha cousa me parez mais d'o caso, qu' o qu' aparezan n-as columnas de todol os peródicos, con mais frecuencia, esquirtos n-o noso idioma.

E moi certo que váreas presoa que pudian facer un grande favor á nosa lingua esquirbindo n-ala, desanimós o ver a difrencia que s' alcontra n-a ortografía gallega, e pra qu' esta difrencia desaparecese, algus propuxeron a funda-

ceon d' unha *Academia Gallega*, d'a que, por ser cousa moi boa e naceásrea non se fixo nengun caso.

Anque non é tan igoal o modo d'esquirbir o gallego como fora de dexesar, sin embargo non é tanta a difréncia como algunhos supoñen porque se pode dicir, que fora de tres ou catro esquiretores, moi respetabres por certo, todol-os demais van á unha n-o modo d'usal-a ortografía gallega.

Pra evitar esta mesma vareacion o millor sería que n-os certames que tan a miúdo se celebran, se puxesen temas filolóxicos, ou lexicográficos, pois sempre s' avivecía o ánimo de facer algo de porveito pol-a fala gallega, e sacárase moito mais en limpo, que c' os temas qu' estamos vendo, n-a maior parte d'os qu' houbo hastr' a fecha. E de millores resultados sería sin duda o que se celebrase un congreso, n-o que, reuníndose case todol-os esquiretores notabres de Galicia, estabrecesen ó menos as bases d' unha compta ortografía gallega.

Vemos que todal-as cras profesionales se xuntan hoxe pra estudar os prencipás asuntos qu' á elas se refiren, e cal ha de sel-a razón pra que non fagan o mesmo os fillos d'a terra, que poñen ó seu servíceo a pruma o que debido ós seus traballos, lle deron o nome que xa varíando? Ningunha en verdá, e por falta d'acasiós non se deben desculpar, pois raro é o ano en que, con motivo d' as festas que n-as principás pobraciós de Galicia se celebran, non baxa certames y algun d'os que foron moi notabres e qu' adquiriron grande sona fora d'a rexión.

S'as boas voluntades qu' hai, e que por separado tanto valen, s' uniran pra facer algo pol-o idioma d'a terra, n-outro estado s' alcontraría, e con esto tamen o esprito, rexionalista poidera chegar a conquistar os alenios necesarios pra loitar con spranza, pol-o lexitimo adianto d'a esquecida terra en que tivémol-a sorte de que nos arrolasen.

Non poden considerarse compretos, nin con moito, os médeos lixeiramente espostos pra chegar ó que todo o que de gallego enxebre se gabe, debe facer, cal é o de qu'a sua lingua millora e s' abrilante; pro descúlpeos a boa entencón, y-o dexeso de qu' outros mais instruídos e prántecos s' acupen d'o asunto c'o dobre fin de que a pátreas que tanto fillo ilustre deu á Nación chegue a ser respetada por todos e moi especealmente aloumiñada pol-os seus nobres fillos.

M. PARDO BECERRA.

XUSTO DÖR

Mociña de negros ollos
é de riza cabeleira,
Deixa de mirar tristeira

qu' eiqui me tés de xinollos
á tua veira.

Díceme logo esa pena
qu' o contento t' enaxena;
decrárame as tuas cóitas
pois feito á proba de loitas
estou, nena.

Fún causonante de mal?
querbantey an or xurado?,
esquecin serche leal?
fala, muller, de contado;
di si hay tal

Renegas d'o meu cariño
e n-ese mirar tristiño
pensas d'armo á conocer?
como todo pode ser
dimo, anxiño.

E que non queres agora
atromentarmé cicais?
pois si hás facélo a outra hora
fala, porque soffro mais
c'o-á demora.

Ay! perdóa, queridiña
si ó mal non che concein;
morreuche túa naiciña,
chora, chora, coitadiña,
ó seu fin.

R. PESQUEIRA CRESPO.

A BILLARDA

Cada edá ten os seus xogos.

Por eso din algus sábeos qu' os xogos imprimen caraute á vida d'o home y-eu digo tamen, sin ser sábeo nin moito méenos, qu'a xente conócese ás veces pol-a cras de xogos que ten.

De pequénos os xogos son todos de movemento; de grandes, cando non son xogos amorosos, son de cálculo y-ás veces entrambos á un tempo, e de vellos, os xogos cuasque sempre son moi descansados; anqu' esto non pode servir de regra por qu'a cabra sempre tira ó monte.

Si me puxera á esquirbir d'os xogos que se fan pol-o mundo, tiña festa, anque non falase sinon d'as malas partidas que se xogan us ós outros.

Por eso vou á esquirbir dúas palabras sobre d'un d'os xogos que agora están de moda pra rebrincar os nenos.

Eu non sei quen puido inventar-o xogo d'a *billarda*, o que sei é que non debía de ser un calquera, porque ten mais utilidás d'o que parece ó primeira vista; pois eu vexo unha porción de xogos de nenos d'os que non sacan porveito ningun pr'o desenvollo d'o corpo, ou pol-o menos non teñen as ventaxas d'o xogo que m'a-cupa.